

2. Варій М.И. Загальна психологія: Підручник., Для студ. психол. і педагог. спеціальностей., М.И. Варій – 2-ге видан., випр. і доп. – Київ., «Центр учбової літератури». – 2007. – 968 с.
3. Лушин П.В. Психология педагогического изменения (экзофасилитация): научно-метод. пособие для студентов высших учебных заведений., П.В. Лушин. – Кировоград, 2002. – 76 с.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене., В.В. Москаленко. – К., Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
5. Moscovici S. Theory and society in social psychology., The Context of Social Psychology., Ed. J. Israel, H. Taif el. – London., Acad.Press, 1972.

УДК 377

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ: НОВІ ПОШУКИ / EXPERIMENTAL WORK IN A TECHNICAL PROFESSIONAL SCHOOL: NEW APPROACHES

Докторович В., методист
Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Сумській області, Україна

Учасник конференції

У статті висвітлюється процес організації та проведення експериментальної роботи в професійно-технічних навчальних закладах її практична значущість, проаналізовано основні поняття. Схематично представлені чинники експериментальної роботи та модель управління даними процесами.

Ключові слова: інноваційна освітня діяльність у системі освіти, експериментальна робота, експериментальний професійно-технічний навчальний заклад, інновації, педагогічний експеримент.

The process of organization and carrying out the experimental work in technical professional schools and its practical value is shown in this article. The necessity of carrying out this problem (to study all the life, to be able to change qualification at any necessary time and an increase of requirements of employers to preparation of skilled workers, desire of teachers-innovators to improve a pedagogical process) is characterized here too.

Factors that must be taken into account during organization of the experimental work activity by the teachers innovators, that is the level of leaders` development and pedagogical staff members, the ability to work in the conditions of market relations in the society, competitiveness, presence of creative possibilities potential; the level of management efficiency are analyzed as well.

It's very important for every teacher to have a feeling of taking general decisions and realizing them on the base of cooperation and collaboration. Provision of normatively-legal, skilled, material and technical, scientifically methodical, technological, financial, positive image of establishment resources are very important too.

Keywords: innovative educational activities in education, experimental work, an experimental vocational school, innovation, pedagogical experiment.

Актуальність. Нині в умовах динамічних соціально-економічних, технологічних змін потреба в організації та проведенні експериментальної роботи на базі професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) зумовлена низкою чинників, зокрема: зміною освітньої парадигми, яка викликана потребою навчання упродовж життя та необхідністю мобільної перекваліфікації робітника у будь-який час; підвищенням вимог роботодавців до якості підготовки кваліфікованих робітників й, відповідно, змінами у змісті освіти, ринку праці і зростаючими запитами здобувачів професійно-технічної освіти; бажанням педагогів-новаторів удосконалити педагогічний процес, підвищувати якість підготовки кваліфікованих робітників.

У наш час відбувається перехід від репродуктивно-інформаційної моделі освіти, спрямованої на відтворення знань, до продуктивної, культурно-освітньої моделі, яка орієнтує на розвиток особистісних якостей людини та спрямована на інноваційне навчання. Викладач, який формує особистість повинен бути новатором по своїй суті. Сьогодні об'єктивно вимагає переведення освітнього процесу на технологічний рівень, активізації пошуку перспективних інноваційних експериментальних процесів.

Тож перед професійно-технічною освітою (далі – ПТО) постало нове завдання – підготовка конкурентоспроможного на ринку праці висококваліфікованого робітника, здатного самостійно отримувати знання і застосовувати їх в мінливих соціально-економічних умовах.

За останні десятиліття істотно змінилася соціальна зовнішність учнівської молоді та системи ПТО, їх ціннісні орієнтири, прагнення та шляхи професійного саморозвитку й самореалізації, на які суттєво впливають процеси трансформаційних соціокультурних змін у суспільстві. Саме тому одним із головних завдань здійснення експериментальної роботи в ПТНЗ є удосконалення процесу трансформування наукових ідей в практику, пошук шляхів підвищення якості безперервного навчання педагогічних працівників, розвиток їх професійної майстерності, формування навичок науково-дослідницької роботи.

Мета статті – висвітлення такої проблеми, як організація і проведення експериментальної роботи у ПТНЗ. Обґрунтувати необхідність її здійснення в сучасних умовах освітньої конкуренції та розвитку інноваційної економіки.

Виклад основного матеріалу. Необхідність підвищити ефективність професійної підготовки робітників у зв'язку з безперервно зростаючими вимогами виробництва відмічаються багатьма дослідниками у галузі професійно-технічної освіти (Ю. Бабанський, С. Батишев, А. Беляєва, В. Олійника, М. Саткін), розвиваються у роботах українських вчених (А. Бугерко, А. Дьомін, І. Васильєв, Г. Гребенюк, Р. Гуревич, Н. Ничкало, Л. Сергеева, І. Лікарчук, В. Радкевич, О. Щербак та ін. проф). Застосування сучасних педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців знайшли своє відображення у працях В. Бикова, П. Воловика, П. Стефаненка. В своїй професійній діяльності вчитель орієнтується на узагальнюючі положення сучасних вчених І. Бежа, Л. Сергеевої, С. Сивоєвої, Н. Василенка, Т. Волобуєвої, Ю. Завалевського, В. Кременя, С. Кириленка, Г. Назаренка, О. Савченка.

Проблеми педагогічної професійної освіти знайшли відображення в працях зарубіжних науковців, таких як В.С. Ільїн (В.С. Ильин), О. Колянська (Е. Kolanowska), В.В. Краєвський (В.В. Краевский), Ш. Купішевич (Sz. Kupisiewicz), Е. Ляска (E. Laska), Р. Лепперт (R. Leppert), В. Оконь (W. Okoń), М.К. Сергеев (М.К. Сергеев), З. Ясинський (Z. Jasiński).

Швидкий розвиток інформаційної, соціальної, наукової сфер життя суспільства потребує змін навчально-виховному процесі, оновлення його змісту, форм і методів. Організація та проведення експериментальної роботи в ПТНЗ дозволить усім учасникам процесу визначити і проаналізувати рівень своїх знань, умінь, навичок, спрямувати діяльність на шлях перспективних перетворень.

Сприйняття колективом ПТНЗ новачок як об'єктивної реальності відбувається тоді, коли у членів колективу є чіткі орієнтири щодо здійснення інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи. Своєчасна інформованість про можливі нововведення, результативність та чітка програма їх запровадження, тоді, коли є особиста мотивація кожного суб'єкту інноваційної діяльності та спільна мотивація на досягнення цілей під час спільної діяльності (виховання, навчання) тоді коли є спільні погляди і підходи до впровадження новачок, тоді коли є довіра вчителя, учнів, батьків до ініціаторів інноваційної діяльності.

Впровадження нововведень залежить від багатьох факторів, які повинні враховуватися при організації експериментальної діяльності провідниками новачок, а саме:

- рівень розвитку (саморозвитку) керівників та членів педагогічного колективу, вміння працювати в умовах ринкових відносин в суспільстві, конкурентоспроможність, наявність потенціалу творчих можливостей;
- рівень ефективності управління яке буває адміністративним. Дуже важливим є відчуття кожним педагогом причетності до прийняття колективних рішень ті їх впровадження в практику діяльності на основі співробітництва і співтворчості, сприятливих міжособистісних стосунків.
- забезпеченість ресурсами – нормативно-правовими, кадровими, матеріально-технічними, науково-методичними, структурно-організаційними, технологічними, фінансовими;
- позитивний імідж закладу;
- наявність передового педагогічного досвіду.

Як зазначається в енциклопедії освіти «експеримент психолого-педагогічний – комплексний метод дослідження, який забезпечує науково-об'єктивну і доказову перевірку правильності обґрунтування на початку дослідження гіпотези. Він дає можливість глибше, ніж інші методи, перевірити ефективність тих чи інших інновацій в галузі навчання і виховання, порівняти значущість різних факторів у структурі педагогічного процесу і обрати найкраще (оптимальне) для відповідних ситуацій їх поєднання визначити необхідні умови реалізації певних педагогічних завдань»; «дослідницька діяльність дітей та учнівської молоді – діяльність безпосередньо пов'язана з вирішенням творчого дослідницького завдання, о не має наперед відомого результату (у різних галузях науки, техніки, мистецтва) та передбачає етапи, характерні для наукового дослідження (визначення проблеми, ознайомлення з літературними джерелами та опрацювання, формулювання дослідження, аналіз його результатів і остаточне узагальнення, формулювання висновків, конкретна суспільно корисна масова чи природоохоронна робота учнів за результатами здійсненого дослідження» [1; с. 253, 236].

Педагогічна інноватика полягає у постійному пошуку та впровадженні нових, максимально ефективних інноваційних педагогічних технологій навчання та виховання, результатом яких має бути формування високорозвиненої, активної, діяльної, творчої особистості, яка вміє аналізувати, долати будь-які труднощі. Тому сьогодні експериментальна робота на базі ПТНЗ – це вимога часу, так як вона спрямована на забезпечення адекватності навчально-виховного процесу та його результатів сучасним вимогам суспільства, спонукає до постійного оновлення змісту і форм навчання та виховання, максимально уважного й водночас критичного ставлення до всього нового.

Практична значущість експериментальної роботи для учнів: мотиваційні прагнення до самовдосконалення та отримання знань; творча активність; формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, підвищення якості освіти, створення сприятливого психологічного мікроклімату в учнівських колективах.

Експеримент – загальний емпіричний метод дослідження, суть якого в тому, що явища й процеси вивчаються в строго контрольованих і керованих умовах. Основний принцип будь-якого експерименту – зміна в кожній дослідницькій процедурі тільки одного якого-небудь фактора при незмінності та контрольованості інших. Якщо треба перевірити вплив іншого чинника, проводиться наступна дослідницька процедура, де змінюється цей останній фактор, а всі інші контрольовані фактори залишаються не змінними [2].

Проведення експериментальної роботи в освітній галузі в цілому полягає в тому, що формується нова освітня політика, забезпечується відповідна нормативно-правова база для її реалізації, до практичної роботи залучаються науковці. Практична значущість нововведень залежить від ступеня підготовленості до їх запровадження, що передбачає декілька послідовних етапів. Для дидактики, наприклад, на початковому етапі розробляються загальні дидактичні та методичні рекомендації до викладання предметів, тем, розділів. Тому важливо забезпечити належну науково-теоретичну концептуальність, що дозволить пояснити і передбачити педагогічні явища та процеси. На основі отриманих висновків формується пакет документів, який визначає діяльність викладача. На наступному етапі конкретна ідея втілюється в програмах, методичних посібниках тощо.

Аналіз чинного законодавства України про освіту й інноваційну діяльність продемонстрував, що інноваційна діяльність загальноосвітнього навчального закладу обумовлена з 1991 року. Її впровадження сприяє появі якісних змін у навчальній, виховній та управлінській діяльності, характеризується процесом оптимального застосування традиційних та інноваційних технологій навчання і виховання, управлінських функцій, операцій і дій керівників, у результаті яких виникають нові моделі сучасної професійної освіти. Певні зовнішні чинники – конкуренція, інновації, запити суспільства чи політика уряду – вимагають від професійно-технічних навчальних закладів нових стратегій і методів роботи.

Сучасна професійна освіта мусить не залишатися на тому ж рівні, а успішно просуватися вперед як школа майбутнього, внутрішні чинники розвитку котрої сприяють змінам, завдяки яким педагогічні працівники прагнуть зростати у своїй творчості, щоб забезпечити підвищення конкурентоздатності й отримувати моральне задоволення від особистісного і професійного зростання.

У результаті формування в педагогічному колективі усвідомлення необхідності змін, вивчення, узагальнення, та поширення передового педагогічного досвіду, впровадження нововведень можемо виокремити чинники виникнення експериментальних процесів (рис. 1).

Експериментальна діяльність є одним з стратегічних напрямків розвитку освіти, тому необхідною умовою для інформаційного забезпечення цього питання є нормативна підтримка. Важливим чинником цієї діяльності є усвідомлення мети та завдань інноваційного пошуку, що передбачають виявлення протиріч, конкретизацію завдань, аналіз педагогічної практики.

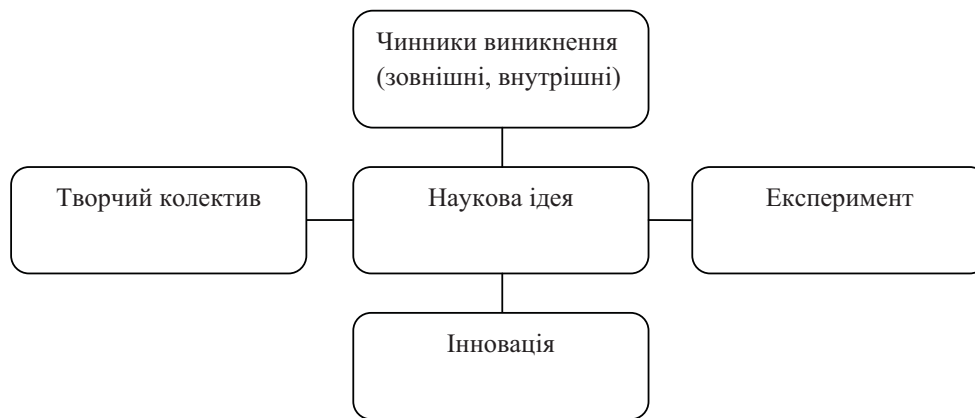

Рис. 1. Чинники виникнення експериментальних процесів

ПТНЗ, який апробує експериментальні данні називається інноваційним, а його керівник набуває додаткових управлінських функцій для здійснення інноваційної діяльності, а саме:

- інформаційної;
- розвивальної;
- маркетингової;
- проєктної;
- моніторингової;
- інвестиційної [3]. (Рис. 2)

Як зазначає Л. Сергєєва «найважливішими завданнями управління є вдосконалення системи та підвищення якості інформаційного забезпечення, своєчасне прийняття якісних управлінських рішень; створення ефективної системи управління якістю освіти, статистики та моніторингу; освоєння управлінськими кадрами сучасних технологій тощо [4].

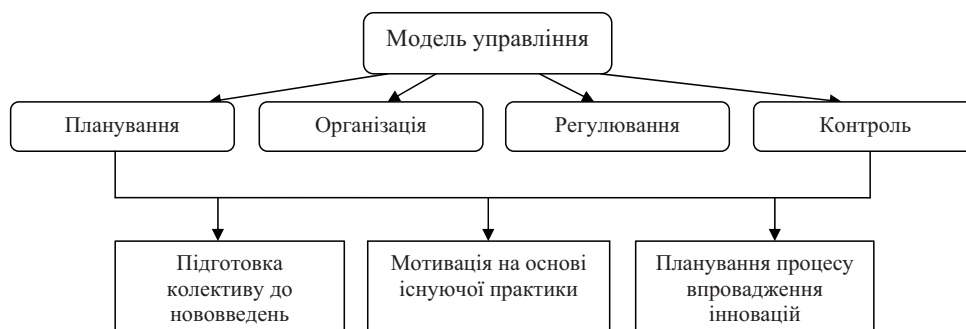

Рис. 2. Модель управління експериментальною діяльністю

Сучасні розвиток ПТО визначає нові вимоги до особистості вчителя й пріоритети пофесійно-педагогічної підготовки, орієнтовані в площину професійно компетентного фахівця.

Організація експериментальної роботи в ПТНЗ потребує зосередження уваги на навчально-методичній роботі. Ефективними при цьому є семінари, семінари-презентації, регіональні конференції, круглі столи. Тому методична робота повинна бути спрямована на стимулювання творчості вчителя й формування в нього потреби у самовдосконаленні й саморозвиткові. Результатом вмілої організації методичної роботи буде ефективна організація навчально-виховного процесу. Як зазначав В. Сухомлинський: «Як що ви хочете, щоб педагогічна праця давала вчителям радість, щоб повсякденне проведення уроків не перетворювалося на нудну, одноманітну повинність, уведіть кожного вчителя на щасливу стежку дослідника».

Висновки. Перед сучасною освітою стоять надзвичайно важливі завдання: підготувати до життя людину, здатну визначити власну роль у суспільному житті, а також задовольнити власні професійні інтереси. Виконавцем цих завдань є сучасний педагог. Він має бути об'єктом особистісного і професійного зростання, вміти досягати нових педагогічних рівнів, бути носієм культури та загальнолюдських цінностей.

Отже, зростання ролі творчої особистості викладача набуває особливої актуальності і відбувається шляхом індивідуальної науково-методичної роботи педагогів, тобто усвідомленої, цілеспрямованої, планомірної та безперервної діяльності вчителів, вдосконалення їх теоретичної та практичної підготовки. Зміцнення зв'язків між наукою, освітою, виробничою діяльністю здійснюється насамперед за рахунок проведення дослідно-експериментальних робіт.

Література:

1. Енциклопедія освіти., Акад. пед. наук України: гол. ред. В.Г. Кремень. – К., Юрінком Інтер, 2008. – 372 с.
2. Новиков А.М. Научно-экспериментальная работа в образовательном учреждении. Деловые советы. Издание второе дополненное., А.М. Новиков – [Електронний ресурс], Режим доступу: <http://www.anovikov.ru/books/nauch.pdf>.
3. Василенко Н.В. Інновації в освіті., Н. Василенко., Директор школи . – 2011., № 7(631)., с. 3–5.
4. Сергєєва, Л.М. Інституційне освітнє середовище професійного навчального закладу [Текст]: зб. наук. пр., Л.М. Сергєєва; ред. В.В. Кузьменко. – Херсон., КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015., С. 112–117.
5. Сергєєва Л.М. Сучасні напрями організації науково-методичної роботи у професійно-технічному навчальному закладі.,

Проблеми підготовки педагогів професійної освіти: теорія і практика: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Львів, 25 листопада 2016 року); за заг. ред. Ю.М. Козловського, Л.Л. Сушенцевої. – Львів., ПП «Ощипок П.П.». 2016 р. – 259 с., С. 40–43.

6. Сергєєва Л.М. Експериментальний педагогічний майданчик: від теорії до практики впровадження., Л.М. Сергєєва., Методичний вісник, КПГТЛ, 2017., № 1., С. 3-6.

УДК: 378+82-92:330(477)(045)

ЕКОНОМІЧНА ЖУРНАЛІСТИКА ЯК КОНЦЕПТ ОСВІТНЬОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПРОГРАМИ / ECONOMIC JOURNALISM AS A CONCEPT OF A MASTER'S DEGREE EDUCATIONAL PROGRAMME

Зикун Н., д-р наук із соц. комун., проф.
Університет державної фіскальної служби України

Учасник конференції

У статті аналізується еволюція підходів до професійної підготовки журналіста. Автором обґрунтовується доцільність в умовах складно структурованого суспільного середовища спеціалізації журналістів (крім технологічної, за видами ЗМІ – на теле-, радіо-, інтернет-журналістику, друковані ЗМІ) за проблемно-тематичними принципом. Вона покликана підвищити якість контенту ЗМІ, усунути проблему браку спеціальних знань у журналістів про ту чи іншу суспільну сферу, сприяти ефективності економічної журналістики.

Окреслюється зміст поняття «економічна журналістика», уточнюються її функції і завдання. Економічна журналістика розглядається як інструмент взаємодії суспільства, бізнесу й держави, важливий чинник розвитку демократизаційних і ринкових процесів. Доводиться інституційний характер економічної журналістики.

Визначаються змістові орієнтири інтегрованої освітньої магістерської програми підготовки економічних журналістів, що передбачає поєднання у професійній підготовці власне журналістського й економічного блоків знань із залученням даних про процеси в суміжних суспільних галузях. Виокремлюються основні професійні компетентності економічного журналіста.

Ключові слова: журналістська освіта, освітня програма підготовки магістрів, проблемно-тематична спеціалізація журналіста, економічна журналістика.

The article analyzes the approaches evolution to the professional training of a journalist. The author justifies the need for the specialization of journalists under the conditions of the complex structured social environment (except for technical, by type of mass media – into the TV, radio, Internet journalism, and print media) according to the problem and thematic principle. It is aimed to improve the quality of the mass media content, to eliminate the problem of the lack of specific knowledge about a certain public sphere the journalists are supposed to face, to contribute to the effectiveness of economic journalism.

The author defines the content of the “economic journalism” concept, specifies its functions and tasks. Economic journalism is seen as the instrument for the cooperation of society, business and the state, the essential factor for their democratization as well as for the democratization of the market-based processes. The institutional nature of economic journalism is being proved.

The author defines the content-based targets of the integrated educational Master's degree programme for the training of economic journalists, which provides for the combination of journalistic and economic bodies of knowledge in professional training, covering the data on the processes occurring in the related social spheres. The basic professional competences of an economic journalist are singled out.

Keywords: journalistic education, educational Master's degree programme, problem and thematic specialization of a journalist, economic journalism.

Початок ХХІ століття ознаменувався новими тенденціями у різних сферах суспільного розвитку – від економічно-політичних до соціально-гуманітарних, інформаційних, що зумовило формування низки сучасних трендів, зокрема й освітніх. Джерелом і каталізатором їхнього розвитку є глобалізаційні процеси, які надають останнім масштабності, загальносвітового характеру з відчутним впливом національно-державної специфіки. Повною мірою це стосується і трендів у професійній підготовці журналіста, фахівця для роботи з інформацією, медіапрацівника.

Актуальність дослідження проблем професійної журналістської освіти визначається також постійним оновленням сучасного інформаційно-комунікаційного простору з використанням принципово нового медіаінструментарію, усе відчутнішим впливом медіакультури на суспільні відносини. Особливості підготовки журналістів, ключові питання формування їхніх професійних компетенцій і майстерності висвітлювали як українські, так і зарубіжні автори: В. Березін, В. Болотов, В. Ворошилов, Я. Засурський, В. Здоровега, С. Корконосенко, О. Короченський, І. Михайлин, В. Різун, В. Фатєєва, В. Шкляр та інші. Нині у контексті суспільних змін, реформування вищої освіти зростає інтерес до окремих аспектів журналістської освіти, зокрема нового розуміння професійних спеціалізацій.

Метою статті є уточнення функцій і завдань економічної журналістики; з'ясування змістового наповнення економічної журналістики як концепту освітньої магістерської програми, обґрунтування доцільності проблемно-тематичної спеціалізації «Економічна журналістика» для підготовки за освітнім ступенем магістра.

Уже понад сотню років тривають суперечки про те, чому, як і скільки необхідно навчати майбутніх журналістів. На думку окремих практиків, медіаіндустрії потрібні активні, комунікабельні журналісти, які готові працювати в умовах конвергентної журналістики, тобто володіють усіма виробничими циклами, швидко орієнтуються в ситуації, знаходять новини, розуміються на матеріалі. Вищі навчальні заклади, на думку деяких роботодавців, надто розтягуючи в часі журналістську підготовку, випускають переважно фахівців загального профілю, які погано розуміють потреби ринку. Викладачі ж, не відкидаючи цілком логіку такого прагматичного підходу, наполягають на необхідності формування у майбутнього журналіста, крім умінь і навичок, широкого кругозору, глибокої теоретичної бази, вміння працювати в швидкозмінних умовах. Адже ще ініціатор так званих «журналістських шкіл» Дж. Пулітцер, визнаючи природні здібності ключем до успіхів у кожній галузі,

